

Korneli Viiu: nafa tulõva esi mu mano

Kae lk 2

Meensalu Mait Naha külä aoluust ja täämbädsest pääväst

Kae lk 3

Hambapuuri pidi vanast sõkma nigu vokki

Kae lk 4

Opilaisi tiidüstõie konkurss tõi Võromaalõ hulga avvohindu

Eesti tiidüsagõntuuri ja haridus- ja tiidüsministeeriümi kõrraldõdul timahavadsõl opilaisi tiidüstõie konkurssil tull' Võromaalõ hulga avvohindu. Üte pääpreemiäst põhikooliastmõn sai Parksepä keskkooli opilanõ Lupi Marie Martine, kink tüü ol' Eesti tsirkõ maalmisõst vesivärvega. Parksepä keskkooli opilanõ Niido Karolin sai 3. preemiä tüü iist, kon uuritas kanapidämisea alostamist. Kolm eriavvohinda sai Kääpä kooli opilanõ Raju Eliisabet, kiä uursõ maanaasõ ello Eesti aoluu tõmbõtuulõn uma vanavanaime elo näütel. Kats eripreemiät sai Võro gümnaasiumi opilanõ Villa Kerttu, kiä uursõ, määndsit eri muudu mineraalvessi Võro poodõn müvväs.

Avvohinnatuist tõiest kõgõ inämb Võromaa kultuuri pututava tüü kirotaja Raju Eliisabet

Raju Eliisabet.

seletäs: «Mu uurmistüü «Maanaine Eesti ajaloo tõmbetuultes – minu vanavanaema Aali Elfrosiine Pangi (Peltseri) elu näitel» kõnõlas tuust, kuis egäsugudsõ murrangu Eesti aoluun mõotiva üte maanaasõ ellu Hargla kihlkunnan. Lugu om poimit vannu Võrumaa kombidõga nigu võru kiil ja ristipuu, miä olli tähtsä osa mamma elust.»

UL

«Mino Võromaa 35» saak salvõn

Latsi ja nuuri 35. võrokiilside kirätõie võistlusõlõ «Mino Võromaa» tull' tsõõrik arv tõid – 50. Parõmba kirätüü avit vällä valli hindajidõ kogo: Kreutzwaldi muusõumi juhataja Hollo Aimi, Võro latsiraa madukogo juhataja Laanpere Helle, võrokõnõ ja võrgoväreti «Üts rahvas – kats kiilt» iistvõtja Kelbä Raivo ja Treffneri gümnaasiumi opilanõ Parhomenko Aadi.

Parõmba kirätüü jõudva üten nelä varatsõmba aastaga parõmbidõ tõiega kogomikku, miä tulõ vällä sügüse. Kirotajidõ tennämine om plaanin üten vahtsõ kogomigu vällä näütämisea.

Võrokiilside kirätõie võistlust «Mino Võromaa» kõrraldõdas opilaisilõ 1988. aastagast pääle.

UL

«MINO VÖROMAA 35» PARÕMBA KIROTAJA

- 1.–3. klassi vannusõrühmān

I kotus – Kõbara Kustas, «Vaimu mu koolih» (Nõo põhikuul, oppaja Sarapuu Helju)

II kotus – Hainsoo Karl, «Armsa Miisu» (Mõnistõ kuul, oppaja Pazuhaniitõ Asta)

III kotus – Pertmanni Brigitta, «Vaimu ja haldja mu koolih» (Nõo põhikuul, oppaja Sarapuu Helju)

Eripreemiä: Mõttusõ Katarina, «Hiire-Tips» (Mõnistõ kuul, oppaja Pazuhaniitõ Asta)
- 4.–6. klassi vannusõrühmān

I kotus – Juhani Ell, «Ku nuu saina mõistas kõnõlda» (Talina reaalkuul)

II–IV kotus – Liivat Uba Ernst Jaak, «Kost siil hindäle nõgla sai» (Haani kuul, oppaja Leidi Kersti)

- Liivat Uba Erik Hendrik, «Mille punn- paabu kõtt om verrev» (Haani kuul, oppaja Leidi Kersti)

Laanõ Ilo, «Supipurkõ tarviinõ tüü» (Tilsi põhikuul)

Eripreemiä: Tšugurovi Ron Enri, «Talv» (Haani kuul, oppaja Leidi Kersti)

Virro Anna-Maria, «Mu kokkoputmisõ kodokotussõ vaimuga» (Verska gümnaasium, oppaja Puriku Tiina)

Tigasingi Toomas, «Midä ma mõtlõ inne magamajäämist?» (Vilustõ põhikuul, oppaja Saarõ Hedy)

Koreiniku Joonas, «Ma olõ peri Vanalt Võromaal» (Võro Kreutzwaldi kuul, oppaja Linnamäe Helena)

Oja Rebeca, «Mu kodukotussõ vaim – Fr. R. Kreutzwald» (Võro Kreutzwaldi kuul, oppaja Linnamäe Helena)

Eriku Mia-Lisete, «Rahulik mõtlõmisõ kotus – säng» (Võro Kreutzwaldi kuul, oppaja Linnamäe Helena)

Viita Kristiina, «Koolin om umbõ hää» (Vilustõ põhikuul, oppaja Saarõ Hedy)

- 7.–9. klassi vannusõrühmān

I kotus – Plaado Maritte Arianne, «Ma olõ peri Vanalt Võromaal» (Vilustõ põhikuul, oppaja Saarõ Hedy)

II kotus – Valgu Maru, «Naabri» (Verska gümnaasium, oppaja Vabarna Maret)

III–IV kotus – Rõõmusoks Liisbet, «Võro keele nätlä» (Haani kuul, oppaja Leidi Kersti)

Rahmani Elo, «Essütjä» (Osola põhikuul)

Eripreemiä: Keema Reigo, «Timmu» (Verska gümnaasium, oppaja Puriku Tiina)
- 10.–12. klassi vannusõrühmān

I kotus – Ojaotsa Priit, «Millest ma mõtlõ inne magalõjäämist» (Vahtsõliina gümnaasium, oppaja Allasõ Tiia)

II kotus – Kudre Timo, «Mu kokkoputminõ kodokotussõ vaimuga» (Verska gümnaasium, oppaja Hoidmetsa Ilme)

III–IV kotus – Kaselaanõ Marko, «Millest ma mõtlõ inne magalõjäämist» (Vahtsõliina gümnaasium, oppaja Allasõ Tiia)

Eripreemiä: Turvasõ Triinu, «Millest ma mõtlõ inne magalõjäämist» (Vahtsõliina gümnaasium, oppaja Allasõ Tiia)

Võrokõisi rahvarõivatarõst saa mängõga rahvarõivaoppust

RAHMANI JAN

Vana-Võromaa kultuurikuan om võrokõisi rahvarõivatarõ, kon saa nätä Vana-Võromaa rahvarõivit ja egäsugumast teedüst rahvarõividõ kotsilõ. Tarõn saa mängi ka esierälist mängo, miä juhatas huviliidsi poolõtõistku aastasaa tagosõhe maarahva rõivamoodu maailma.

Tego om välläpanõgi perrä tettü kaardimängõga, kon piltküsümüse ja vastussõ näütäse rõivit ja näide tegemise ja kandmisõga kõüdetiid kombit.

«Mäng olõ-i õnnõ suurilõ, ka noorõ ja latsõ võisi taad mängmä tulla,» seletäs Vana-Võromaa rahvarõividõ nõvvokua tegemiisi vidäjä Oja Vilve. «Mängen saa teedä, määndse omma seo kandi rahvarõivide nimetüse nii võro ku eesti keelen ja midä neo tähendäse. Tuud kah, kuna ja kuis naid pruugit om.»

Et mäng ei olõ väega lihtsä, om mängu mano tettü video, kon latsõ oppasõ mängo mängmä. Mäng kand nimme «Otsi ja lövvä!» ja sääl om 52 küsümüisi- ja vastussõkaarti. Küsümisekaardi pääl om osakõnõ rahvarõivast, miä tulõ pildi vai võrokee-

lidse nime perrä säätsamast tarõst üles otsi. Lõütü asä lugu om kirān vastussõkaardi pääl. Säält saa täpsele teedä, miä taa om, kuimuudu om taad tettü ja kuis kantu.

Oja Vilve seletäs, et mõnõ sõna omma eesti ja võro keelen õks väega tõistõ. Näütüses «hellätüs». Hellätüse omma rahvarõiva suursärgi suurõ sällävoldi.

Päält mängu mängmise saa rahvarõivatarõ teedüstahvlidõ päält ja Vana-Võromaa kihlkundõ kaardi päält ülekaehusõ mi paikkunna rahvarõivist. Vitriinen näge valikut ehist, vöiest ja kirjuga kindist.

Rahvarõivatarõn tervütäse küläliidsi tegeläse 19. aastasaa tõdsõst poolõst: Rõugõ kihlkunna pidoliidsin rahvarõivin mannekeeni Katri ja Jakap.

Huviliidsõ saava nõvvo

Rahvarõivatarõ om üts osa Vana-Võromaa rahvarõividõ nõvvokuast. Nõvvokuan andas huviliidsile nõvvo, kuimuudu rahvarõivit kokko sääd, tetä ja kanda. Nõvvo saa kõigi katsa Vana-Võromaa kihlkunna – Harglõ, Kanepi, Karula, Põlva, Rõugõ, Rāpinā, Urvastõ ja Vahtsõliina rahvarõividõ kotsilõ. Ku välläpanõkit saa egäüts kultuurikua vallaolõki aol kaia, sis nõvvosaaminõ tulõ ette kokko leppü Oja Vilvega kas telefoni 554 1999 vai e-maili vilve.oja@gmail.com pääl.

RAHMANI JANI PILT

Rahvarõivatarõ mannekeeni Katri ja Jakap Rõugõ kihlkunna pidoliidsin rahvarõivin.

Mõnistõ kooli opihuvipäivil tetti võro keele viktoriini

Opihuvipäävä munapühhi nädälil tõiva Mõnistõ kuuli hulga küläliidsi, alatõn tiidüs-ilmast kooni kiil ja kinäde kunstõ maailmani vällä.

Suurõ ilma kiili kõrväl ol' vala ka võro keele tüütarõ, kon toimõndi Võro instituudi projektijuhi Allasõ Tiia ja Kabuna Kaile. Seokõrd es piä tüütarõn nutitelehvoni kotti jätmä vai kōhegi är käkmä. Vastapiten, tuud ol' vaia, et lüvvä üten võro keele ja kultuuri viktoriinin veebiplatvormi Kahoot pääl. Küsümüisile vastatõn tull' valli nellä vastussõvariandsi vaihõl. Pääle tiidmiisi lätõs vaia ka kipõt näppo, et telefoniekraani pääl õigõ kastikõsõ pääle vaota. Nii saiva selges, midä tähendäse võro keelen näütüses «savvusann», «üsäpuutri» ja «pedajāsiin».

UL

TOROPi HELI PILT

Mõnistõ kooli opilasõ võro keele ja kultuuri viktoriini tegemān.

M Ä R G O T U S

Nepijaht

Olõ makki poiskõsõn jahimiis olnu. Iks ajaja, a keskkooli aigu võti mõnikõrd püssä sälgä ja lätsi peris ütsindä nepijahti. Keväjäädak Peräniidü pääl, kergele joba hämmär, ja säält tä tullf: iks krooks ja krooks ja tsirguvile. Sis tullf pääst lunt haarda ja korgõlõ õhku visa-da. Müüdä mõtsaviirt linnanü esänepp pidi lindavat lunti imänepis ja linnaš esi kah ligembäle. Sis tullf tsihti ja pauk panda. Kuigi ma määnegi püssälaskja ei olõ, om katõ nepi elo mu henge pääl.

Täämbädses omma nuu ao aolukku jäänü. Keväjäne nepijaht om är keelet ja ma ei usu tuud kah, et mõtsan roit, püss sälän, inämb väega pallo säändsit poiskõisi, kel ütteri püssälaskmisõ papõrd ei olõ. A nepi iks lindasõ nurmõ ja mõtsa piiri pääl.

Esiki nii om lännü, et Eesti Ornitoloogiaühing om nepi timahavadsõs aasta tsirgus kuulutanu. Ja kuts pildimassinaga nepijahti pidämä. Esihindäst om nepi pildi pääle saaminõ maru rassõ, selle et tä lindas sis, ku hämäräs lätt, a pildimassin jälleki ei taha sis väega pilti tetä. Ja küländ kipõstõ ja korgõn lindas timä kah ja om viil küländ väiku tsirgukõnõ.

Üts soovitus mul noilõ pilditegijile siski umast kogõmusõst anda om. Pankõ lunt päähä, ku neppi pasma lääti, ja ku tä tulõ, visakõ õhku. Vast tulõ ligembäle.

RAHMANI JAN,
Uma Lehe päätoimõndaja

UMALEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä.

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin

E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21

Kodoleht: umaleht.ee

Molovihk: facebook.com/umaleht

Päätoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841
jan@umaleht.ee

Abitoimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org, laiviorg@gmail.com

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster,
latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegium:
Tiia Allas, Külli Eichenbaum,
Aapo Ilves, Kaido Kama,
Ülle Kauksi, Rainer Kuuba,
Evar Saar.

Välläandja: SA Kultuurileht, kl.ee
Tellmine: Express Post AS, tellimine.ee, tel 617 7717

Kiri Võrolt

Kirānik LUMISTE KATI and värskit mõttit,
kuimuudu egäpääväello vaeldust lõūdä,
ja mǎrgotas tuust, miǎ parasjago
sūāme päāl.

Must miil

Mi elä keerolidsõl aol ja taa herevüse seen kõik aig rõõmsa sutva olla õnnõ tugõvamba. Tundlikumba jääse haigõs ja üts vaimotervüse suurõmb kiusaja om pitsüs (depressioon), väega mitmõsugumaidsi tunnussidõga haigus.

Statistiga perrä om meil Ees-tin umbõs 90 000 depressiooni-haigõt ja arvatas, et egä viies inemine põdõ elo joosul pitsüst.

Mul om hulga tutvit, kiä omma taad põdõnu. Esiki kats tutvat psühholoogi tunnisti, et nimä võtva antidepressantõ. Pitsüse peräst olõ kaotanü üte lähküdse inemise. Taha seolõ tähelepandmist pöördä, inne ku ilda, selle et abi om võimalik.

Ku tunnõt, et sääne haigus pääle tulõ, är jäägu hindäette, hoobis kõnõlõ kinkagi, mine psühholoogi vai psühhiaatri mano. Ka kõnõlõminõ om joba hää alustus. Kõgõ tähtsamb osa terves saamisõ man om alalõ hoita hää läbisaaminõ perre, sõpru, kogokunna vai terapeudiga.

Must miil või olla väega ras-sõ meeleolomuting. Ka uma

pehmembin vormõn mõotas tuu selgele mõtlõmist ja rüüv elorõõmu. Pitsüs tuu inemise seen võimsambalõ vällä tui-musõ, hädälidse olõgi, süü, hindä veidemb tähtsäs pidä-mise, viha ja pelgüse.

Ku halva tundõ jääse minkagi peräst pikembät aigu valla seletämädä vai välläpäsemi-seldä, sis inemine toukas uma tundõ kõrvalõ vai tsurm ala. Nii lätt suurõmbas risk jääi vaimsõlt haigõs. Negatiivnõ energiä nakkas otsma vällä-päsemist ja kihä näütäs, et hädä tulõ är lahenda.

Ku inemine ei olõ opnu umma siseilma häste tundma, liigus tä esihindäst kõrrast kavvõmbalõ.

Api saa nii arstõ ku *mindfulness*’i (tiidlikkusõ) oppajidõ käest. Tähtsä om pitsüst tähele panda ja är tunda. Ku tarvitat *mindfulness*’i meditatsiooni-praktikit, võit jõuda pitsüse alopõhjusõni.

Kiäki olõ-i säändsес sündü-nü, a mõnõl meist om elo kiirdkäuke peräst vällä arõnu hiitliganõ närvisüsteem. Näil om kõgõ inämb api ja armas-tust vaia.

Korneli Viuu: nallu tüküs nii pallo tulõma, et ei jõvva naid kirja panda

Inneskine raamadupidäjä, põ-linõ Võro liina inemine Korneli Viuu tekõ pensipõlvõn päämidselt näpotüüd, a sis nakaš Facebooki grupin «Võro kiil» nalla viskama ja luulõ-tuisi kirotama. Umme posti-tuisiga om tä hindäle võitnu hulga avvostajit. A tuujaos, et tetä säänest nalla, miä inemii-sile miildüs, tulõ ilmaeloga kursin olla. Viuu lugõ egä päiv lehti, kaes uudissit ja hoit niimuudu meele terävä. Üts hobi om Võro veereliinan eläväl Viuil ka aian toimõndaminõ: egä kevväi uut tä, et saas kǎpā maa sisse tsusada.

Seo kuu pidä Korneli Viuu võro keele iistkõnõlõja ammõ-tit.

Mille sai iistkõnõlõja ammõt vasta võetus?

Pakuti, sis mõtli, et om hul-lõmbitki asjo tettü – vaia seo kah är pruuvi. Midä suurõm-bat seon ammõtin tetä, ei olõ viil päähä karanu. Seeni olõ laiutanu sääil «Võro keele» grupin – mõnõ luulõtusõ visa-nu ja nala kirotanu.

Mändse nala inemiisile inämb miildüse?

Tuu om sainast saina. Kuis kellelegi. Mõnõst nafast ei saa egäüts arru. Hindä arust om hää nali, a kõigilõ ei jõv-va peräle. A ku pandsõ kirja tuu apteegin käugi (lätsi ap-teeki rohtõ ostma, kai hindu ja sis mõtli, et koolda om oda-vamb; kodo minnen koobõrdi matussõtalitusõst läbi, uursõ noid hindu ja lätsi apteeki ta-gasi), sis rahvas arvas väega häste. Nakaš umavaihõl kirotama ja kommõntiirmä. Tuuga panõtki inemise võro kiilt lu-gõma ja umavaihõl kõnõlõma. Mõni muido sõnna ei võta, a kommõntiir ja om sis sunnitu võro kiilt kõnõlõma.

Määne nali om viil rahva inämb kõnõlõma pandnu?

Vai jummal, näid om pallo! Mis väega rahvalõ miildü, olf jõluaol kirotõt vanainemise palvõ jõuluvanalõ. Mõni tund-sõ sääil esihinnäst är.

Kost sa kõik nuu nala võtat?

Naa tulõva esi mu mano. Tükis naid niipallo tulõma, et ei jõvva kirja panda. Mul om kõik aig papõr ja pastakas karmanin, et ku määnegi hää mõtõ pähä tulõ, panõ õnnõ kirja. Selle et ku är lätt, sis lindas minemä ja ei püvväki inämb takastperrä.

Kas kõik nala tulõva esi pǎähä vai näütüses kuulõt noid külä päält kah?

Kuulõ iks kah. Väega pallo om sändsit nallu, mis omma netin. A ku naa võro kiilde ümbre panda, sis om näil hoo-bis tõnõ kõla. Võro kiil om niivõrra illos, et tuud nalla lukõ ja kullõlda om joba parõmb.

Kõnõlõ tsipakõsõ hindäst kah. Parhilla olõt pensionäär, a midä muido olõt elon tennü?

Või ma olõ paprit määrnü! Tuu tähendäs, et olõ olnu arvõstaja, õkonomist, viimäte olli raamadupidäjä.

Korneli Viuu võro keele iistkõnõlõja ammõtit vasta võtman.

Kas tüü man tullf kah nalla tetä?

Oi, hirmsalõ! Mul om treh-vänü, et tüüseldsilidse omma olnu kah huumorimeelega. Meil om iks ilmadu pallo nalla saanu.

Kas tuu Facebookin nafavis-kamisõga olõt ka vahtsit sõp-ru mano saanu?

Väega pallo om tulnu sõbra-kutsit, no sändsit libakonto-sit kah trehväs. Kaet, et eesti nimi, perän nakkas perändüst pakma vai midägi säänest. No ma olõ guugõldanu inne, kas sääne inemine iks om olõman.

Kas su nallu pääle kirotõ-tuist kommõntaarõst om ka midägi põnõvat silmä jäänü?

Iks om. Ja ku ma vaihõpǎäl üts näätal aigu es kirola – kai, et avitas kah joba, pallo ma ütsindä sääil kaaguta –, sis üts vahtsõnõ sõbranna kirolf: «Kas sukka om iks kõik häste vai?» Tiiät, tuu lǎts õkva süā-mehe! Piaaigu võõras inemi-ne, a kai, et pildi pääl ei olõ – no om midägi vǎllalõ.

Omme peris fǎnni tegünü?

Jaa, Antslast Värniku Albi-na om mullõ esiki paar luulõ-tust pühendänü.

Võro keele iistkõnõlõja am-mõtit antas egä kuu edesi – midä tõisilõ ütlet, midä seon ammõtin saa är tetä?

Iistkõnõlõja pidänü iks inemiisi haardma ja võro kiilt kõnõlõma. Padari Ivari, näet, tekõ jõululuulõtuisi konkur-si, tõi mullõ koti kardokit kodo. Ma esi olõ pruuvnu vähämbält egä päiv midägi Facebooki üles tsusata. Inemise lugõva ja vahepǎäl om näid peris pallo.

Su kirotuisin om vahe-pǎäl tunda ka «sotsiaal-sõt närvi». Kuis sa hinnäst tǎāmbādse ao elo ja poliiti-

kaga kursin hoiat?

Elo ja poliitikaga olõ ma kõik elo hinnäst kursin hoit-nu, tõisildõ mõistaki-i ellä. Hummogu, nigu silmǎluugi valla saava, kae õkva puutrist perrä, mis ilman sünnüs. No om tuu hää asi, et saa digi-lehti kah lukõ. Paprõlehtist loe Eesti Ekspressi, Võru-maa Teatajat, Lõunalehte ja Umma Lehte. Telekast kae uudissõsaatit ja eski poliiti-kat vahi. Mõnikõrd jääs mõni siipki kaemalda, ku om huvitav poliitigasaadõ.

Ku mõtlõt Võromaa elo pääle, sis miä tege perämād-sel aol rõõmu, miä murõt?

Perämādsel aol tege mee-le rõõmsas, et Võro liin om ilosas tettü. 1958. aastal olf säitsme-aastaku plaanin Ko-reli oja ümbre Rāpinä maan-tiist Tarto uulitsani park tetä. Aigu võtf üle 50 aasta, a är taa tetti. Sis tege viil rõõmu, et latsilõ ka naatas väikest viisi võro kiilt oppama.

Murõt tege tuu, et mõtsa tükütäs väega pallo maaha võtma. Ütskõik, kohepoolõ Võrolt vällä sõidat, egāl puul omma tii veeren kannistigu.

Kas kevväi tähendäs Su jaos kah aiatõid? Midä olõt plaannu timahava aian tetä?

No kevājät ma ooda hirm-sahe, sis saa kǎpā mulda tsu-sada. Timahavva nigu egä aastak tulõ kõgõ inne põrk-na, ua ja herne maaha panda. Kattõloori all ei pelgä nä väi-keist külmä. Tomadi tüküse aknõlavva pääl joba häitse-mä minemä, a ei julgu viil kasvuhuunõlõ viiä.

Kõik om kallis kül lännü, a timahavva ma viil lilliaida ja murro üles ei künnä ja kardo-kid asõmõlõ ei panõ. Taad aia-tiüid jagos sügüseni – üttest ot-sast lõpõtjat ja tõsõst alostat.

Küsse RAHMANI JAN

Pulga Jaani mõtõlus

Jalgpall, lammas ja Ragnarök

Jalgpall om tuu mäng, kon üte mängvǎ ja ülejäänü ennus-tasõ tulõmust. Vahtsõmbal aol om küll ennustamine antu eläjiide kätte. Nail mindev parembalõ täppi.

Inemise umakõrda ennusta-sõ, kas parembalõ pand täppi saarmas vai madu-huss. Vot, ma olõ kah tuu tõist tüüpi ennustaja. Ennusta, kas pa-remb ilmaennustaja om musta vai valgõt kirjā lammas.

Katõ pääle kokku võit lam-biide päält aga ennusta, kas ti-mahava tulõ Ragnarök vai om timmä jäl edesi tougatu. Ah jah, Ragnarök om sääne ilmalõpp, kon veli ei tunnõ velle, inemine ei tiia, kas tä om miis vai naa-nõ, eestlane ei tiia, kas tä kodu om Eesti vai Soomõ, pernaanõ ei tiia, kas poodin suula om vai ei olõ, poliitik ei tiia, kas tä om verrev vai valgõ, tiidlāne ei tiia, kas Darwin võlsse nimme vai kogõmalda jne.

Ku lambiide manu tagasi tulla, sis statistika perrä om asi nii, et ütetiõsku elun tallõkõsõ kotsilõ tulõ katõsatõist surnut. Ärasellātedült: 38 protsenti tallõkõisi jäi ellu, 62 protsen-ti kuuli kõrraga är. Järelikult tulõ Ragnarök 62protsendidsõ tõõnāosusõga. Paekõ no, kiä vähāgi saa!

Üts vana jutt olf sääne, et jänessel naanu mõtsan ikāv ja tä pistnü juuskma. Et juusk igāvüse iist är vai nii. Karu tullu vasta ja õkva norima nigu vinneaignõ miilits: misperäst joosõt? Jānes sis võlssnu, et mõtsan om kiudutamine, et kõik, kel mitu ülikunda, saadõ-tas Tsiberile. Karu pandnu kah juuskma ja õigõ pea juusknu terve mõts.

A ahvil ollu astma ja tǎl tõmmanu hõngu kinni. Jäänü saisma ja äkki tullu pǎhā mõtõ: kohepoolõ ma piat juuskma, kas ida vai lāāne poolõ? Ja ah-vist arõnõsi eestlane.

Jutt om üles kirutõt Kuusalu kihelkonnast ja om kõigildõ koonkõlan Darwini teooriaga. Ja eestlāsest arõnõsi tõsõ rah-va, aga Darwin tuud es tiia.

Protsent protsendis, a ma panõ õks kevājā kardula maha.

PULGA JAAN

Naha – külä perämidseh vallah

MEENSALO MAIT
Kikka talo peremiis

Täämbäne Naha külä jutt kääse väegadõ vanno aigo piti. Ega mi häste ei tiia, määne elo oll' Ahja ja Võu jõki, Lämmijärve ja Miilva suu vaihõl päält tuhandõ aasta tagasi.

Tuu Maavalla perämine vald oll' maailm umaette, kohe võõra tulliva lootskidega, tahtseva süvvä ja veetkese maata, kaupa tetä, sanna-suudsolihha ja kuivatuisi kallo tii pääle osta. A ku võõridega asi väega kufas lätš, sös sai Perävalla rahvas pakku minnä Kurökülä, Võukülä vai Lääniste liinamäkke. Hullõmba iist paeti Miilva suusaari pääle – sinä kiäki võõras es tükü.

Perävallah olli ja oma täämbägi kõgõ parõmba maa õkva Naha küläh. Rahvas elli siin jo inne viikingiai-go. Mu imä Aruste Erna kaivsõ Naha kalmõtokingoh ja lüüdse ütesä matõtot hummogu ja õdagu tsihih, sös viil rahha, väitsi ja väärtasjo.

Eesti pakku lännüh valitusõh oll' ministriherrä Edgar Walter Saks. Timä kirof 1956 Heidelbergih dokto-ritüü «Aesti», kos tä arvas, et Naha külä nimi tulõ viikingiajost – Naha oja vee-reh oll' suurõmb nahakaup-lõmise kotus. Venlāste maa sai üte jutu järgi hindāle edimādse vürstinna õkva mii mant – Võusuust, kost peri Helgast sai vürstinna Olga. Ingvari /Igori Võõpsost üles löütü kaasavara om Talnah ajalolu muuseumih.

Tartohe tetti keskaol kivist piiskopiliin õkva Imäjõöst ülemineki kotsile. Piiskop ehif Kastrõhe viil üte vahisulu – Imäjõkõ piti laivo kaema ja massu võtma. Tartoht naati kutsma noid Kastrõ tagomaidsi maid Perävallas. Edimādse mii kandi kaar-

RAHMANI JANI PILT

Räpinä kihlkunna Naha külä Kikka talo peremiis Meensalu Mait Naha koolimaja trepi pääl.

di oma graviirnü Hollandi, Prantsusõ, Saksa meistrimehe. Kaarfe pääl om Rapin, Parapal, Ismen /Mehikuurma/ ja Miilva, a kõgõ parõmb om Roodsi kuninga Gustav Adolfi kiro-taja Anders Bure kaart 1635. aastast, kos joba 150 nimme pääl. Naha küllä olõ-õi kaarfe pääl tuuperäst, et nahakauplõmist olõ-õs ināmb – usk ja piiri olliva iih. Lämmijärvest sai Euruupa ainokõno hummogu-piir, miä om püsünü 700 aastat täämbādseni.

Hulga kadsohaudõ oll' maha jäänü ja hulga sõto venlāisi, sakslāisi ja poolakõisi vaihõl üle käänü, ku Venne tsaari aigo nakaš Räpinä kihlkond vahtsõ pääliina Peterburi ja Euruupa vahet edesi-tagasi sõitjilõ küüti, hobõsit ja üümaio pakma.

1730. aastal tull' Kuramaalt Räpināhe vasnõ Venne tsaar-inna Anna Joannovna. Tal nakaš Räpināh niipallo miildümä, et võt' mõisniku Loo-valla Karla üteh. Riigikrahv ja tsaarinna edimāne tallmeisteri Karl von Löwenwolde pand' Võu jõõ tammi taadõ saisma ja

ehif paprõvabriku, kos Venne riigi rahatāhti tetti. Pühā jõõ narmine külāmeestele es miildü ja keisrinna Jelizaveta aiõ suurõlidses lānnü mõisniku Löwenwolde minekile. Kolmas naāne Venne trooni pääl Katariina and' jälki kõik andis. Krahv Löwenwolde ināmb es mõista maakiilt, lätš väega hinnāst täüs. Hulga mehhi ja soldaniti sai 1784. aastal Räpinā puuaiasõah surma. Külā-mehe es jätävā: lätšivā Riiga Venne kubõrnõõrile kaibama. Asja uurma saadõti Kuramaalt krahv Ludvig von Manteuffel. Tuu käve jala hulga maad Räpināst Naha Kõrvõotsalõ riigisakslasõ Konstantin Obrami mano, kelle tütar tälle väega miildüma nakaš.

Löwenwolde aig sai otsa. Perämidse valla maameeste elo nakaš edenemä Siverside ja Richteride aigo – talla vällāostmine oll' miikandih väega ākiline. Nahal oll' lugõmise järgi 18 perüstallo. Õkva 1882. aastal saiva Nahal talo ārr krunditus, piirikivi paika – Sillaotsa, Kliima, Tenso, Otsa,

Tukati, Kooli, Kulla, Kaarli, Kivijärve, Vahtsõ-Kõrvõ, Vana-Kõrvõ, Pedäjä, Teostõ, Kikka, Nina, Piiri, Kadaka-Sõõdi, Pāhnä. Talomehe väega hāa meelega es taha raharenti massa – aganaleevā ajol olõ es hindālgē toda rahha võtta. Olliva harinu Miikse mõisah Knorringi man tüüh käümā.

Aigopiti tull' peremehetunnõ Naha kodomaile kah. Vana-rahvas kõnõlõs linakasust, mõtsatüü ja kalapüüdmine avif, mõisatüüd tetti kah, kupja sundmine es kao niipia.

1910. aastal oll' Nahal uma rehepessü ütīsūs. Eesti Vabariigi aigo 1927. aastal lätš Naha külä Räpinā valla ala. Külä risti pääl pidi puuti Emilie Mälberg. Gustav Mälberg oll' nooriku võtnu põlitsest tõvvust – Terepsoni talost viikingiaigse Võukülä liinamāe alt. Kaldaperä talo Gustavil oll' poig Karl, Karli poig oll' Arvo, Elvah koolidirektri. Arvo poig Kalle Mälberg, ilmah pallo käänü meediamiis, kifamiis ja kunstnik, elās nüüt Kõrvõotsah, Obramite taloh. Kalle poig om

nuur perremiis Karl.

Kõik mu kodotalo – Kikka talo pidäjä oma päält Põhasõta taah ollu ja elanü. Edeesä Tsiugovi Pritsil oll' kats poiga – Kaarli ja Jaan. Talo tetti poolõs, joba nelä aasta peräst oll' elomaja valmis, korsna pääl, suurõ akna iih, ku puul küllä elli viil rehetare suudõh. Kikka tallo ostõti katõhõlma-adra, vahtsõ põlluriista. Olti vallavanõmba abi ja pääkoh-tomehe amõtih Miikse vallah. Mina, Mait, olõ tah Kikka taloh viiendāt põlvõ perremiis. Egā miis taloh om vasta nakanu saatusõlõ ja om truis jää-nü umale maale, mis ede-essi puult määrätü.

Naha külä om täämbā, jummal tennätü, iks Räpina kihlkonna vanno piire seeh – nigu Perävald olõs tagasi tullu. Kõik Naha perüstalo oma ināmbide alalõ, kiudutamist väega es olõ – oll' hāa olla katõ maa-konna piiri pääl. 115 inemist elās külāh täämbā. Nahal om mito otsa: Mõisaots, Puksaots, Kalsaots, Popšeots, Kõrvõots, Krimmiots. Külā keskel om külāmeeste ummi rahhoga edimādse vabariigi aol ehitet illos koolimaja, mille arhitekt Alar Kotli om tuusama, kiä ehif Talna laalulava.

Ilosit nuuri naisi om täämbātes Nahale tuudu hulga – Ülle, Tiina, Epp, Lüüli, Piret, Liisu, Maarika, Jana, Maiken, Liia –, olõ-õi hāpü nāädātā. Pita peetās ja kontsõrte andas, kuuki küdsātās, lastas liugu vastla aigo; uma laalumāngo ja kino tahas viil ār tetä. Koolimaja tulõs tetä vabaakadeemiā – nigu oll' Pariisih tervelt sada aastat!

Umah külāh saa-ai mārdisant olla, piät iks esi kah tahtma tetä ja rahakoti raudo valla pāstä. Taloperremehe rahakott saa-ai olla naase põllõkarmanih. Külä tulõvik nakaš õkva täämbā – olõ õi hilkavat hummõlist.

Üle Naha oja olõs vaja viil nahka vitā – tuu aša võissi kah ār tetä! Ka kaemõ no tassakõistõ, nigu vanaimā ütēl.

Kiri Kreutzwaldilõ

Tervüst, avvulinõ tohtriherr Ristmõts!

Pidi joba varrampa kirotnama, a näet, kättevõtmisõ asi. Aol om kõgõ rutt ja olõmigi jõudnu 21. aastasaa sisse. Esihindā kotsilõ ütē sis kah, et ma olõ provva Stadtberg ja umist elopäivist õkva 44 aastakka Võro liinan tassakõistõ toimõndanu. Ku Taivaesä taht, lasõ võiolla et edesigi.

A põhjus kirā saatmisõs om tuu, et inemise õks tahtva tiidā, kuis koton lätš ja mis sääļ tetās. Mu tii lätš vaihõl Ti kodohäärberist müüdā ja nāe, et huunõ omma kõik kõrran ja sakõstõ astus vārehtist hoovi pääle suur park koolilatsi. Näil olõvat huvi tekkünü noidõ inne-muistsidõ juttõ vasta ja muidogi ka Kalõvipuja ilmuskmalda saismisõ uma riigi ja rahva iist keerulidsõl aol minevāt sūamehe. A piät ütlemā, et mitte siski kõigilõ. Mõni vānderdās niisama rivi lõpun ja nāputas umma telovārki. Tuu om meil sääne vahtsõ ao haigus, min-kalõ arstiruuh viil löütü ei olõ.

Ma olõ esi kah vahel hoovi pääle ja tarrõgi sisse astnu ja trehvānū sääļ maarahvalõ lisas esiki vāllāmaa kiili kõnõlõvit inemiisi. Uurva ja küsuse sääļ Ti elo ja tegemiisi kotsilõ. Inemise omma kõik väega müüdā ilma hulkma nakanu. Tuu om ütēl puult hāā, a tõsõlt puult liigusõ inemiisiga ütēn ka egāsugumad-sõ hādā ja tõvõ. Teil Võro toht-rina olõs kimmāle mõnd hāād nõvvu anda, a mis tetā, aovahe om pallo pikk vaihõl.

Ma ei saa märkmāldā jät-tā säänest hāād sõnumit, et Teil, avvustõt tohtriherr, om iks vidānū kah. Häärberil om aastakümnit väega hāā ja huul-sa pernaanõ, kes kodo kõrran hoit. Aimi om täl nimi. Täl om sääļ ka mõni kultuuriandõlinõ abilinõ toimõndaman.

Teno Adamsoni Amandusõ-lõ olõti alatisõs Tamula järve veeren mi rahva jaos olõman. Ku kodonõ elo om kõrran, sis om sūā jo rahulinõ.

Piä viil ütlemā, et mõnikõrd pühiaigu, ku mu tii kalmuaia pāvārehtist sisse edevanõmbidõ mano vii, tii ma väiku piätuse ja panõ kündlekese ka Ti imä Anni kalmulõ tenos vaimuandõlidsõ puja iist ja tõsõ kündle tütrekesele Marie Ottilele, kinkast oll' luuta, et kasus vāäriline vaimuinemine ja esā elotüü jakkaja. A Taiva-esäl oll' tõnõ plaan. Sääne om elo.

Üts suur murõkotus om viil. Viimādse poolõtõdõsõsaa aastaga seen om maailman egāsugutsit asju juhtunu – ni hāid ku ka väega traagiliidsi. Ja mis edesi saa, ei tiia kiäki. Vot nüüd olõssi vaia külh väega toda vana Kalõvi tarkuisi raamatut, midä Kalõvipoig sõnapidäjä mehenā Varrakulõ lubasi. Äkki om sääļ seen, kuis Putinlāndile vasta saia? Murõ om suur ja rohkõmp ei jovvaki kirota seokõrd.

Tervüst kõigilõ, kedā om au olnu teedā: Lindalõ, Kalõvilõ, timä poigõlõ, puuragojalõ, Soomõ sepāle, kullaketrājile ja tõisilõ vannulõ tutvilõ!

LINNAMÄE HELENA

Priinime lugu

Rubriigil kõnõldas
perekunnanimmi periolõmisõst
ja tähendüsest.

Rooma

Ku usku kõkkõ, mis kunagi kirja pantu, sös piāssi uska-ka Vana-Rooma legendi, et Rooma liina asuf Romulus õkva 21. mahlakuul 753 inne Krõstust (iKr) ehk täämbā 2775 aastakka tagasi. Täpsä aastaga rehkend' vällä opõtlanõ Marcus Terentius Varro (116–27 iKr) ja tuud pruugiti Rooma riigi ao-arvamisõ alussõs. Liina väl-lā rehkendedü ja kokku lepi-tü asutamisõga alusf aastak 1. Kuupäiv tulõ kirāsõnast: «üteltõistkümnendäl pāvāvil inne mai kalente (lehekuu algust)». Tegeligult muiduki om Rooma liin tegünü aigupiten ja mitman jakun, nigu iks väega vana liina.

Eesti priinimega Rooma (72 kandjat) om lugu hulga lihtsāmb. Võnnu kihlkunna

Ahja mõisan sai tuu nime vanan kirāviien kujul *Roma* peris suur suguvõsa. Rooma Jakapi poig, Rooma Miku poja ja Rooma Rämmäli poja ellivā Aksten, Läänssil (Lääniste) ja Ibasten – kõik nā olli peri Ibaste külä Rooma talust. Ibasten om tuud nimme edimāst kõrda mainit 1721. aastaga revisjonin: *Roma Bertell* ja *Roma Hans*. Rootsmāe Lemming om kirja pandnu rahvaperimüse, et Roomadõ esiesä ollõv Ahja mõisadõ tuud Pärnumaalt, vahetõt jahipinne vasta. Ja et nimi tulõ edenimest Roomo vai Roomu, miä om lühembās jäänü germaani nimi Fromhold.

Nii vōi tuu olla külh. Huvi peräst vōi nimmada, et arva-da Fromholdist om saad ka paigapääliline, Võnnu ja Räpinā edenimi Rämmäl. Nii et Rooma Rämmäli lisanimi ja edenimi olliva samma peritollu.

Ka Kurista mõisan oll' Teriketsi külān Rooma talu ja nii panti säälgē priinimi *Roma* – Rooma Jaani perrele. Et Te-

riketsi Rooma talunimi om noorõmb ku Ibasten, om tuu lisanimi vast Ibastest sinnā lānnü.

Kolmas kotus, kon priinimi Rooma tegüsi, oll' Urvastõ kihlkunna Annõmõisa Mälle talu. Mille Mälle Juhani poigõlõ *Roma* nimes anti, olõ-i selge. Tuu vōi tul-la liinanimest Rooma vai sös puuroomakõsõ (mõtsatüülise) nimetüsest. Önnõ hobõsõriistu osa nimetüs olõ-i võimalik, selle et Urvastõn omma taossidõ külēn paksust nahast tettü rahkõ, mitte rooma nigu Põhā-Eestin ja esiki Lõuna-Tartumaa.

Priinimme *Room*, minkal om 28 kandjat, om pantu mitmal puul üle Eesti ja tuu vōi tulla külh nii hobõsõriistu osa nimest ku ka Rooma liina nimest. Om jo liina nimi saksa keelengi *Rom* [room].

Tartu iätüsemeister Rooma Evald, kuulsa Eskimo-unu, oll' peri Ahja mõisa suguvõsast. Tuu omgi kõgõ suurõmb Rooma suguvõsa.

SAARÕ EVAR

Raamat Urvastõ surnuaid matõtuist tunnõtumbist inemiisist. Vällä om tulnu raamat Urvastõ surnuaid matõtuist tunnõtumbist inemiisist. Raamadu om kokko säändü Raudsepä Vambola, a mõttõ pääle sääne raamat tetä tull' kerigupoitaja Salumetsa Üllar. Raamatun om ār nimmat päält 100 inemise, kiä omma olnu vabahusvõitõja, paikligu elo edendäjä, sportlasõ, haridustegelāse, kultuuri-tegelāse, tiidlāse, kerigutegelāse. Pallodõ kotsilõ saa raamatust lukõ ka väikut ülekaehust näide tähtsāmbist tegemiisist ja kaia pilte. Täämbādsel aol laembalt tunnõtuist inemiisist saa raamatust lukõ nāütuses spordimiihi Kersna Akseli ja Neeme Harri ja keeletiidlāse Keema Hella kotsilõ.

Raudsepä Vambola om majandustiidlāne, kiä pidā pensionipõlvõ Koorastõn. Tä om peri Urvastõ kihlkunnast Hānike külāst ja om perämādsel aol tundnu huvi kodoluu ja uma keele vasta. Päält kodoluulidsi raamatidõ om tā avaldanu vihkõ ummi luulõtuisiga, noidõ hulgan lõvvūs ka võrokeelitsit.

Huvilidsõ saava raamatut osta Urvastõ kerikust. Pildi pääl kirotas Raudsepä Vambola raamatulõ autogrammi, takastpuult kaes Salumetsa Üllar. Pilt om tettü 13. mahlakuul raamadu nāütāmisel Kuldri raamadukogon.

RAHMANI JANI jutt ja pilt

Suur miis

LEINUSÕ ARVO

Sünnü perrä olõ edimädsē vabariigi lõpuotsa vällälasõ. Varsti nakaš sõda. Tuust aost mul hindäl mälestüisi ei olõ. Önnõ imä jutu perrä olli mul-lõ hirmsale miildünü paugu. Ildamba tulli joba puuklot-sõst aša, vanaesä tett luuvurr ja tinasoldani. Süvvä miildü kökkõ, kon makõ mekk man. A tuu es mõõ häste hambilõ.

Inne kuuliminekit võtsõ imä mu käekõrvalõ ja ütēl, et nüüt tulõ minnä tohtri manu. Minnä olf pikk maa müüdä ruusatiid. Iks mitmit kilu-miitrit. Kivikese lätsi kõgõ kangä sisse. Päiv paistu, olf lämmi. Peris är vässü.

Jaoskunna tohtripunkti pei abielupaarist tohtri Kada-ja (Kattai). Miis olf opnu hambatohtris, a naanõ olf ämmäimänd. Üle katõ pidivä nä tohtõrdama kõiki tõbitsit. Nä olli joba sis väega vana, arvada sis noorõmbit es olõ kostki võtta.

Päämidses hambatohtri tüüriistas olli tangi. Nukan saiso ka imelik riistapuu, miä paistu vällä rohkõmb voki muudu, a periselt pidi olõma hambapuurmisõ massin. Et puur ümbre naanu käümä, pidi tuud jalaga sõkma, nigu vanaimä voki. Ega tuukõrd es olõ egäl puul viil eelekitrit.

Tohtri kai mu hamba üle ja ütēl, et neo omma piimähamba ja tulõva vällä kaksata. Imäl nakaš hallõ ja tä ütēl, et vast and kuiki paranda –

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

kül nä tulõva ütškõrd eski är, ku õigõ aig käen. Tohtri jäi pia nõuhtõ ja provva olf joba valmis «vokki» sõkma, ku sai äkki kutsõ kohegi vahtsõt ilmakodanikku vasta võtma.

Tohtri käskse imäl ederuumin uuta. Ütēl, et poiss om joba suur miis ja kül nä saava hakkama. Tuu «suur miis» nõstsõ minnu kõrvupite õkva pilve veere pääle. Esi pruuvsõ kõrras viil «vokki» sõkku. A jalg tekse jonkadi-jonkadi ja käsi käve saman taktin. Nii olf rassõ puuriga hambamulgulõ pihta saia. Lõpus jätse

«voki» sinnäpaika ja võtsõ tangi. Käve raksahus – silmist lei tulõkibõnid, olf valus. A ega suur miis es saa olla nannipunn. Ikma naada kah es kõlba. Ja nii tervelt neli kõrda. Es jätä perrä inne, ku olf lakõ plats. Esi ütēl: «Är murõhtagu, varsti tulõva vahtsõ.» Önnõ tuu jätse ütlemäldä, kuna tuu varsti peräle jõud.

Sügüse lätsi kuuli uma hambilda suuga ja kevjä tulli sama targalt. Tõisil latsil tulli hamba üteviisi, a mul ei midägi. Olf joba hirm, et ei tulõki ja vahel jäämä pudrusüüjäs.

Tõsõ naksi minnu kutsma ätis. Täambädsel pääväl olõs «ätt» tähendänü hoobis midägi muud. A tuukõrd tähend kimmäle vanamiist. A ma es taha olla vanamiis – ma tahtsõ olla suur miis!

Läts aigu mis läts, a järgmädses sügüses naksi ka mul edimädsē hamba aigupite tulõma. A vanamehe nimi jäi külge viil pikäs aos. Kasvi suurõs, a suurmehe ei olõ saanu täambädsē pääväni. Vähembält nii ei olõ minnu kiäki nimmanu. A või-olla tuu aig om viil iin.

Kuis ma mõtli hindä poodivargas

Olõ uma Priiduga iks rõõmsa, et vannu inemiisi kah puuti lastas. Mi minek om sääne, et ma tõuka kārro, et mitte tuiku, ja sis, ku kassalint juuskma nakkas, lää lõppu, et oštõt kraam kotti panda. Asju jaos om meil ütēn kats puldankotti, nuu jääse kārro.

Om kõnõldu, et vanainemise pidävät asjo káro pääle unõtama. No ei tiia... A tuupäiv vahtsõ ja saatsõ minno müügisaalin üts kassapreili. Püüdse tälle maski alt iks naarata. Ku ma sääil kassa takan saiso, et asjo kotti pandma naada, juusksõ tuu preili mu mano.

Ma tõmmasi hinnäst sirgõs nigu pulk. Mõtli, et tä tulõ ja kaes, mis mul leti pääle pandmada om. Ma jo sääne fantasiline Mutt!

Tä tulf mu mano hää näoga, pandsõ suu mu kõrva mano ja kostsõ: «Provva, teil om undruk takastpuult väega must.»

Jah, mu teksaundruku küle pääl laiuf suur plekk. Naksi poodipreilit suurõ helüga ten-nämä. Nii sai terve tuu saba teedä, mis mu undrukuga olf.

A inne jõudsõ ma joba uman vaimusilmän nätä, kuis üts mutt läbiotsmisõlõ viiäs. Kül om hää, et ma poodivargas es saa!

RAUDKATSI ENE

Müts päähä, muido...

Mu latsõpõlv olf viil tuul ilosal aol, ku vanaimä kamand kotoh ja latsõ olli timä hoolõ all, ku imä-esä olli tüül. Ollimi nigu latsõ iks, teimi egäsu-gutsit vigurit ja saimi tõrõlda ja vahel vitsa kah.

Mäleta ütē vanaimä kärätämist, minkast ma tuukõrd arvo es saa. Ku väläh olf kõva tuul ja mi ollimi pallä pääga, kärätf vanaimä kuvalt: «Müts päähä, muido jäät ullist!» Ma mõtli sis, et no mis juttu vanaimä aja, kuis ma sis ullist jää. Murdsõ pääd, a küssü es taipä.

Ummilõ latsilõ ma külh nii es kärätä. A ütškõrd tulf

ütē targa naasõga vanaimä ütēlõs jutus. Tuu kaiõ mullõ otsa ja ütēl, et mu vanaimä olf iks väega tark naisõrahvas. Tä tegi mullõ selgest, et kukruh omma pääpunkt. Ku tuul noist läbi tõmbas, võit saia ajukelme-põlõtigu ehk meningiidi. Ku toda põet, võit periselt ullist jäiä.

Nüüd olõ ma esi vanainemine. Vahel, ku tuulõdsõ ilmaga mõnt latsipunti näe, olõ näile kõnõlnu, midä mu vanaimä pallä pää kotsilõ ütēl. Ja seletänü tuud kah, mille tä nii ütēl.

Nii et müts päähä, muido jäät ullist!

PUURI SIIRI

Parm tsuskas

Nalapildiga tsuskas ütiskunda mõnõst hellembäst kotussõst Rõugõ Rebäse külä miis VARUSTINI ANDRES, tunnõt ka nimega PARM.

Aadam ja Eeva keväjädsen uibuaian.

Tossu Tilda pajatus

Kevväi ja vöiulilli

Timahavvanõ kevväi om maru pikä vinnaga. Tan mõtli ma jäl mälehtüisi pääle. Pääle II ilmasõta olf meil üüriline – Ingerimaa naanõ Mosbergi Olga uma katõ tütrega. Leena ja Ljuuda olli must mõni aasta vanõmba. Päävapaistõn maja man miildü meil, latsil, kevjä mängi mängu nimega «Kiä om kõgõ rohkõmb võidu söönü?». Tuu olf lihtsä mäng. Tsusksit murtu vöiulilli häitsme mänguseldsiliidsile lõvva

ala, kelle lõvvaalunõ olf kõgõ kõllatsõmb, tuu olf võitja. Mõnikõrd jäi mäng lõpõtamada kah, selle et läts vaiölusõs. No kiä ei taha võita!

Kuis asi periselt olf, om esias. Hääd võidu sai liinainemine osta inne kolhoosõ talupernaasõ käest päämidselt turu päält. Mosbergi seivä poslamasla sisse hämmätüid leevätükukeisi. A ma olli nii närvä olõmisõga, et minnu sai tohtri meelest avita önnõ kalamassaõli.

TOSSU TILDA

Muda Mari pajatus

Kaonu kevväi

Ma kuuli raadiost, et timahava talv ei lääki minemä, selle et Putin om käsknü 9. maid edesi tougada. Kevväi tohe ei inne tulla, ku paraadil saa suurt vöitü tähistä. Nika ku võit kätte saamalda, om ilma lämmäs minnek är keelet.

Tuu Vinne propaganda om

MUDA MARI

Latsilõ

Vastus saada
ütē nädäli joosul
meiliaadrõssi pääle
latsinukk@umaleht.ee
vai postiga:
Uma Leht,
Tartu 48,
65609 Võro.

Vastussõ mano panõ
kirja uma nimi, vannus
ja kimmähe ka
postiaadrõs.

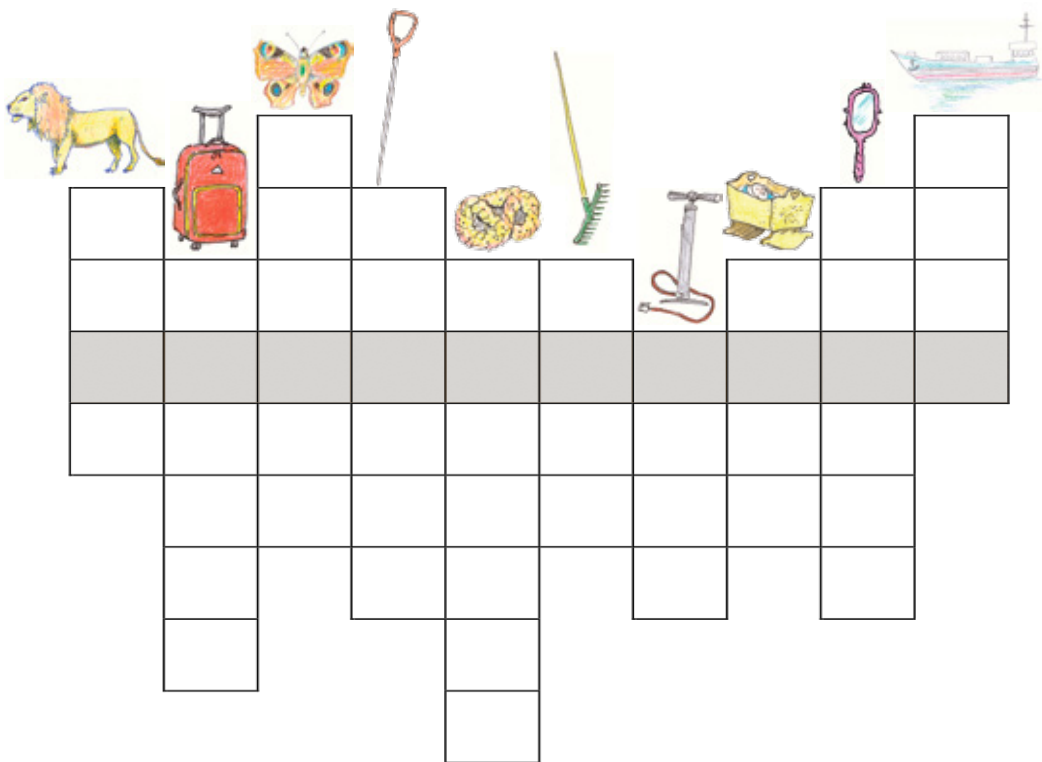
Vastajidõ vaihõl loositas
vällä võrokeelitsit välläandit.

Latsinukka tugõva
Võro instituut
ja Võro selts VKKF.

Minevä kõrra vastus:

Oskar Kivi, Rasmus Muru,
Anni Vabarna, Mari Repän,
Emma Kits, Roosi Orrav.

Tulõva nädäli puulpäävä om ütē esieräline päiv. Määne?

Telli Uma Leht!

6 kuud – 6 €, 12 kuud – 12 €,
e-arvõ püsिमassuleping 0.85 € kuun.

Telli saa ExpressPostist:
tellimine.ee/umaleht,
tel 617 7717.